

Idépaper om informationskompetens

Detta idépaper redogör för Malmö högskolas biblioteks syn på informationskompetens. Det är vår förhoppning att det kan användas som ett stöd och en utgångspunkt för diskussioner om utvecklingen av studenternas informationskompetens inom en utbildning.

Att söka, bearbeta, tillägna sig, skapa och förhålla sig kritiskt till information och kunskap är olika förmågor som inryms i begreppet informationskompetens. Alla dessa förmågor är viktiga för att skapa mening i den kunskapande processen och för att fördjupa förståelsen för ett ämne eller en fråga. Informationskompetens är på så sätt nära förknippat med lärandeprocessen.

Lärandeprocessen är beroende av sammanhanget och kan variera från en situation till en annan. Även informationskompetens påverkas av sammanhanget. Till exempel kan en lärarstudent ibland behöva sätta sig in i den senaste forskningen kring t ex elevhälsa, och vid andra tillfällen söka konkreta idéer och inspiration inför lektionsplanering. De olika situationerna kräver olika tillvägagångssätt för att hitta informationen, och kräver olika sätt att källkritiskt granska och använda sig av den. Tillvägagångssätten skiljer sig också mellan ämnesområden och discipliner.

Likväl som sammanhanget som studenterna befinner sig i varierar, skiljer sig de individuella studenternas behov och förutsättningar åt. Att kunna skapa en lärmiljö som möter och är öppen för dessa olika behov är en stor pedagogisk utmaning. Våra erfarenheter av mötet med studenterna när de söker information är att stödjande strukturer är viktiga. Det är viktigt att skapa förutsättningar för studenterna att bit för bit utöka sina kunskaper i allt mer komplexa sammanhang, för att så småningom agera självständigt. Det är vår uppfattning att detta underlättas av undervisning och uppgifter där studenterna upplever ett behov av att söka och använda information för att lösa ett problem.

Utgångspunkten för arbetet med mål kring informationskompetens är de generella färdigheter som beskrivs i högskolelagen:

- Utbildning på grundnivå skall utveckla studenternas
- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,
 - förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, och
 - beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

- Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att
- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
 - följa kunskapsutvecklingen, och
 - utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

(1 kap 8§ högskolelagen (1992:1434))

Det är värdefullt att uttrycka mål för detta i utbildnings- och kursplaner. För att uppnå dessa mål krävs progression och integration genom hela utbildningen. Det är viktigt att konkretisera progressionen för informationskompetens så att inte allt ska läras, utföras och värderas i det självständiga arbetet. För att informationssökningen ska bli meningsskapande behöver den också integreras i läroprocessen och de uppgifter studenterna ska lösa under sin utbildning.

Målet för informationskompetens kan formuleras brett: kunna söka och värdera information inom kunskapsområdet. Detta mål kan sedan brytas ner och konkretiseras i utbildningens olika delar. Hur man konkretiserar informationskompetens kan variera beroende på sammanhang, men vi tänker att följande delar kan ingå:

Till en början behöver studenten få möjlighet att orientera sig bland genrer (debattartiklar, vetenskapliga texter, populärvetenskapliga texter etc) inom sitt ämne och bekanta sig med forskningsbegrepp (exempelvis forskning, analys, metod, referenser, teori). Att vara bekant med olika typer av genrer och att källkritiskt kunna granska texter är en viktig del av informationskompetensen. Andra delar handlar om att inom sitt ämne kunna formulera en frågeställning, känna till olika källor, välja sökord samt kunna välja, tolka och använda information och kunna referera till andras texter utan att plagiera. Det går att se en progression i alla delarna. Till exempel kan en student i början av sin utbildning arbeta utifrån på förhand givna frågor och senare i sin utbildning formulera frågeställningar på egen hand.

Vi vill gärna samtala kring dessa frågor och bidra med våra erfarenheter och tankar om aktiviteter, progression och mål kring informationskompetens och lärande.

Team pedagogisk verksamhet, Bibliotek & IT, Malmö högskola
26 januari 2012